

Tételes válaszok a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Oktatási Államtitkársága által készített, „Valótlanságok és tények az új köznevelési törvénnyel kapcsolatban” című tájékoztató írásban szereplő állításokra

Készült a Hálózat a Tanszabadságért tagjainak észrevételei alapján 2011. novemberében

A NEFMI Oktatási Államtitkársága készített egy leírást, amely az általa az Országgyűlésnek benyújtott köznevelési törvénytervezetért bírálatokra válaszol. A „kritika kritikája” számos helyen valótlán tényeket állít, felszínes, alapvető szakmai pontatlanságok, önellentmondások jellemzik, és több pontján nem érdemi vitapontokat, hanem inszinuáló, személyeskedő megjegyzéseket tartalmaz.

A Hálózat a Tanszabadságért alapító tagjai az államtitkárság által írottakat nem hagyhatják szó nélkül. A „kritika kritikájának kritikájában” kitérünk az államtitkárság írásában szereplő pontokra, elemezzük az azokban foglaltakat, bemutatjuk, mely részein található az említett valótlanságok, felszínes megközelítések, szakmai tévedések, ellentmondások, és személyeskedések. Az írományt nem tartjuk méltónak Magyarország kormányához, kérjük a készítőit, hogy kérjenek bocsánatot a pedagógus társadalomtól annak színvonaláért, illetve az érintettektől az inszINUÁCIÓKÉRT.

Minden nap megjelentetünk egy további pontot az elemzésünkkel, sorban, az államtitkárság írása szerint. Négy már megjelent, ezeket itt olvashatja: (1) (2) (3) (4) [Az (1) (2) (3) és a (4) négy link az előző négy részre mutatva]. Nézzük az ötödik pontot!

V.

Az államtitkárság állítása:

„Nem igaz, hogy a kormány és az Oktatásért Felelős Államtitkárság százával iskolákat akar bezárni, és pedagógusok ezreit akarja elbocsátani. Nem igaz, hogy az életpályamodell bevezetésének költségeit a kormány pedagógus-elbocsátásokból akarja fedezni.

Az igazság:

Míg a balliberális kormányzás 8 éve alatt közel százmilliárd forintot vontak ki az oktatásból, addig a mostani kormány a köznevelési törvénytervezet elfogadásával azt vállalta, hogy százmilliárdos többletforrást von be az ágazatba, mert az oktatást az ország felemelkedésének egyik legfőbb eszközének tartja.

Iskolabezárásokra sem készül a kormány. Ellenkezőleg, ahol igény mutatkozik rá, ott újrainyitja azokat az kisiskolákat, amelyeket a szocialisták az elmúlt két ciklusban bezárattak.

Az adatok szerint az elkövetkező 12 évben a pedagógusok harmada nyugdíjas korba lép, így a gyerekszám csökkenése ellenére is szükség lesz annyi tanárra, ahány a rendszerben van. Sőt, egyes területeken azon kell gondolkodni, hogyan tudjuk pótolni a hiányzó pedagógusokat.

[Lásd a javaslat 89. § \(1\)-\(3\) bekezdését!](#)”

A válaszuk:

A minisztérium tudtával és valószínűleg közreműködésével készült, közismertté vált háttérelmzés ellentmond ezeknek az állításoknak. Egyszerű a kérdés: a százmilliárdos többletforrás honnan és mikor kerül be az oktatásba?

Kommunikációs fogásnak bizonyos célok érdekében megfelelő, azonban mélyebb vizsgálatot igényel az a megállapítás, hogy „...a balliberális kormányzás 8 éve alatt közel százmilliárd forintot vontak ki az oktatásból”. Már maga az állítás sem pontosan szól, nem lehet tudni, hogy megfogalmazói összesen ekkora összeget látnak kivonva az említett nyolc év alatt az oktatásból, vagy arra gondolnak, hogy az oktatási költségvetés 2010-re 100 milliárd Ft-tal kisebb lett, mint amekkora volt 2002-ben, és azt sem mondják meg, mi az összehasonlítás módszere, milyen árakon számolnak. Tegyük fel, hogy valamilyen értelemben az állítás igaz. Önmagában azonban egy ilyen adat majdnem semmit nem mond. A nyolc év alatt változott az iskolások és a felsőoktatásban tanulók együttes száma (csökkent), a felsőoktatásban egyre jelentősebb volt a költségtérítés, és még számos tényezőt lehetne említeni, amely az oktatásnak a költségvetésből való részesedésével kapcsolatban meghatározó. A 100 milliárd kivonással szemben a 100 milliárd bevonása jól hangzó, ám meglehetősen demagóg érv, nem elfeledkezve arról sem, hogy a 100 milliárd Ft bevonása egyelőre egy semmilyen garanciával nem rendelkező ígéret, amelynek a beválthatósága erősen kétséges a jelenlegi gazdasági válságjelenségeket figyelve, továbbá figyelembe véve Orbán Viktor miniszterelnök parlamenti bejelentését arról, hogy a köznevelési törvény végrehajtásához szükséges költségekre nincs fedezet.

Az iskolák száma globálisan nem csökkent, mert az általános iskolák számának csökkenésével a középfokú tanintézetek feladatellátási helyei számának jelentős növekedése áll szemben (KSH adatokkal bizonyítható). Az általános iskolákra az állítás azonban igaz. Az általános iskolai feladatellátási helyek száma mintegy 14,3 %-kal csökkent. Ez azonban úgy következett be, hogy közben az ezen az iskolafokon tanulók száma 18,7%-kal csökkent. Vagyis a mondjuk 1000 tanulóra jutó iskolák száma növekedett.

Természetesen a kisiskolák bezárása ettől még problematikus jelenség lehet. Egyrészt indokolt lehet az összevonásuk más iskolákkal az átlagnál lényegesen magasabb fajlagos költségeik miatt, ugyanakkor egy község iskolájának megszüntetése súlyos következményekkel járhat a község életében. E kérdésben nem lehet nagyon alapos vizsgálatok hiányában dönteni. Ismereteink szerint az utolsó alapos vizsgálatokat Horn Dániel végezte e témában, kimutatva, hogy a kisiskolák valóban nagy fajlagos költségekkel működnek, de kimutatva azt is, hogy tömegében nem számottevő ez a költség, ezért racionális megfontolás a kisiskolák megtartása. A kutatás alapjául azonban mintegy 10 évvel ezelőtti adatok szolgáltak. Friss adatokra lenne szükség, és olyan elemzésekre, amelyek felbecsülnék azt a hasznot, és felbecsülnék azokat a károkat, amelyeket az így vagy úgy döntés okozhat. Addig ebben a kérdésben nincs értelme semmilyen lépésnek, amíg nem látunk világosan.

Az iskolabezárásokkal kapcsolatban leírt állítás ismét a kormány akaratát, céljait, szándékait érinti, ezzel nem sokat lehet kezdeni. Ismét az a kérdés, hogy az intézkedések mit vonnak maguk után. Itt az iskolakötelezettség korhatárának 18-ról 16 évre történő leszállítása, a szakiskolai képzés hosszának 4-ről 3 évre való csökkentése, valamint a középfokú iskolázásban résztvevők esetében a szakiskolába járók arányának növelése, és a gimnáziumi létszámok csökkentése a mérvadó. Mindhárom intézkedés csökkenti a középfokú képzésben résztvevők számát. A tervek elnagyoltsága miatt kellő pontosságú számítások nem végezhetők. Valószínűsíthető azonban, hogy a középfokú tanintézetekbe járó tanulók létszámának csökkenése (mondjuk egy hároméves időszak elején és végén véve a két összehasonlítható adatot) 5 és 15 százalék között lesz. Elképzelhetetlen, hogy egy ilyen arányú csökkenésnek nem lesz hatása az iskolák számára (és a pedagógusok számára ugyanúgy) nézve.

A nagyarányú iskolabezárásra vonatkozó kritikák még akkor hangzottak el, amikor a tervezet egy előző változata szerint nem lett volna lehetséges működtetni olyan általános iskolát, ahol egy évfolyamon csak egy osztály lett volna. A kritika ezt az intézkedést vette alapul, és ilyen értelemben teljesen jogos volt. Azóta a tervezet átalakult, és már nincs ilyen

pont a törvényjavaslatban. Ugyanakkor az iskolák állami kézbe vétele után a kormány egy tollvonással elintézheti, hogy ez a lépés mégis megtörténjék. Az ígéret, ha annak tekinthető, hogy a kormánynak nem célja a nagyarányú iskolabezárás, e kormány eddigi működésének ismerete alapján hiteltelen.

Az élve születések száma 1998 óta kis éves ingadozásokat mutat, lényegesen nem változik. Úgy tűnik, hogy kezdünk beállni egy stabil évfolyam létszámra, ez 95 000 körül van (a 2009-es és 2010-es adatok csökkenő tendenciája azonban némileg aggasztó). Vagyis a gyermeklétszám alakulásával (hacsak nem lesz tartós a két éve tartó csökkenés) nem kell számolni. Annál inkább a középfokon bevezetendő változásokra (ld. fent). A már említett 5-15 százalékos közötti tanulólétszám csökkenés a középfokon nagyjából 5-15 százalékos pedagógus létszámcsökkenéssel jár együtt. Ez természetesen megoldható úgy, hogy kevesebb új pedagógus kerül be a rendszerbe, mint ahány azt elhagyja elsősorban nyugdíjazás miatt. Ez azonban azzal jár, hogy a szokásosnál kevesebb fiatal, kezdő tanárt vesz fel a rendszer, ami tovább torzítja a szakma korfáját. És valóban, egyes területeken, a leginkább kirívó módon a természettudományi szakos tanárok esetén, súlyos feszültségekre kell számítani (illetve ezek a feszültségek már ma is hatnak).

A finanszírozásra vonatkozó számításokat egyébként szinte lehetetlenné teszi, hogy nem tudjuk, mennyibe fog kerülni a szakfelügyelet, s a központi fenntartás intézményrendszerének kiépítése és működtetése, valamint az sem kalkulálható, de jelentős kiadást jelent, hogy a működtetők kiképzésére mennyi pénz fordítatik majd.